

MAKTABGACHA TA'LIM UZLUKSIZ TA'LIMNING BIRLAMCHI BO'G'INI

Shavkatova Hilola Asqarovna

Xorazm viloyati Xiva shahar Al-Xorazmiy nomli 15-son DMTT metadisti

Annotatsiya: *Maktabgacha ta'lim sohasi uzluksiz ta'lim tizimining birlamchi bo'g'ini hisoblanib, u har tomonlama sog'lom va barkamol shaxsni tarbiyalab, maktabga tayyorlashda g'oyat muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, mamlakatimizda mazkur sohani yanada taraqqiy ettirish, farzandlarimiz uchun barcha sharoitlarni yaratish yo'lida tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalariga qamrab olishda nafaqat davlat, balki nodavlat ta'lim muassasalarining hissasi sezilarli ortmoqda.*

Kalit so'zlari: *Musiqa, ko'nikima, tasavvur, estetik idrok, estetik tarbiya, hissiyot, tarbiya va ta'lim, psixologik rivoj, xarakter va vositalar, shaxs, muloqot, trener, empatiya, psixologiya, mimika va haraka*

Maktabgacha ta'lim sohasi uzluksiz ta'lim tizimining birlamchi bo'g'ini hisoblanib, u har tomonlama sog'lom va barkamol shaxsni tarbiyalab, maktabga tayyorlashda g'oyat muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, mamlakatimizda mazkur sohani yanada taraqqiy ettirish, farzandlarimiz uchun barcha sharoitlarni yaratish yo'lida tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalariga qamrab olishda nafaqat davlat, balki nodavlat ta'lim muassasalarining hissasi sezilarli ortmoqda.

Maktabgacha ta'lim sohasi uzluksiz ta'lim tizimining birlamchi bo'g'ini hisoblanib, u har tomonlama sog'lom va barkamol shaxsni tarbiyalab, maktabga tayyorlashda g'oyat muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, mamlakatimizda mazkur sohani yanada taraqqiy ettirish, farzandlarimiz uchun barcha sharoitlarni yaratish yo'lida tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalariga qamrab olishda nafaqat davlat, balki nodavlat ta'lim muassasalarining hissasi sezilarli ortmoqda.

Zero, davlatimiz rahbari ta'kidlaganlaridek, "Maktabgacha ta'limning maqsadi – bolalarni maktabdagi o'qishga tayyorlash, bolani sog'lom, rivojlangan, mustaqil shaxs bo'lib shakllantirish, qobiliyatlarini ochib berish, o'qishga, tizimli ta'limga bo'lgan ishtiyoqini tarbiyalashdir". Albatta, bola bu dunyo, bola bu hayot mazmunining ajralmas qismidir. Bolalar o'z tabassumlari orqali insonlar qalbida hayotga, yashashga bo'lgan qiziqishni uyg'otadilar. Ko'zlarida ezgulik va mexr qalqib turgan bolajon musaffo osmonda erkin parvoz etayotgan qaldirg'och misolidir.

Zero, davlatimiz rahbari ta'kidlaganlaridek, "Maktabgacha ta'limning maqsadi – bolalarni maktabdagi o'qishga tayyorlash, bolani sog'lom, rivojlangan, mustaqil shaxs bo'lib shakllantirish, qobiliyatlarini ochib berish, o'qishga, tizimli ta'limga bo'lgan ishtiyoqini tarbiyalashdir". Albatta, bola bu dunyo, bola bu hayot mazmunining ajralmas qismidir. Bolalar o'z tabassumlari orqali insonlar qalbida hayotga, yashashga bo'lgan

qiziqishni uyg'otadilar. Ko'zlarida ezgulik va mexr qalqib turgan bolajon musaffo osmonda erkin parvoz etayotgan qaldirg'och misolidir.

Xalqimiz tarixiga nazar tashlaydigan bo'lsak, eng qimmatli an'analar: halollik, rostgo'ylik, or-nomus, sharmu hayo, mehru-oqibat, mehnatsevarlik kabi barcha insoniy fazilatlar, eng avvalo, oilada shakllangan.

Maktabgacha tarbiyachilarning asosiy maqsadi oilaga bolalarni tarbiyalashda professional yordam berish, uni almashtirmasdan, balki uni to'ldirish va ta'limning yanada to'liq amalga oshirilishini ta'minlashdir. funktsiyalari: Bolaning qiziqishlari va ehtiyojlarini rivojlantirish; O'rtasida majburiyat va mas'uliyatni taqsimlash ota-onalar bolalarni tarbiyalashning doimiy o'zgaruvchan vaziyatlarida; Oiladagi turli avlodlar o'rtasidagi munosabatlarda ochiqlikni qo'llab-quvvatlash; oilaviy turmush tarzini rivojlantirish, oilaviy an'analarni shakllantirish; Bolaning individualligini tushunish va qabul qilish, unga yagona shaxs sifatida ishonish va hurmat qilish. Bu maqsadga quyidagilar orqali erishiladi vazifalar: Bolalarga hurmatni oshirish ota-onalik; O'zaro ta'sir ota-onalar o'zlarining oilaviy mikro muhitini o'rganish;

Maktabgacha tarbiyachilarning asosiy maqsadi oilaga bolalarni tarbiyalashda professional yordam berish, uni almashtirmasdan, balki uni to'ldirish va ta'limning yanada to'liq amalga oshirilishini ta'minlashdir. funktsiyalari: Bolaning qiziqishlari va ehtiyojlarini rivojlantirish; O'rtasida majburiyat va mas'uliyatni taqsimlash ota-onalar bolalarni tarbiyalashning doimiy o'zgaruvchan vaziyatlarida; Oiladagi turli avlodlar o'rtasidagi munosabatlarda ochiqlikni qo'llab-quvvatlash; oilaviy turmush tarzini rivojlantirish, oilaviy an'analarni shakllantirish; Bolaning individualligini tushunish va qabul qilish, unga yagona shaxs sifatida ishonish va hurmat qilish. Bu maqsadga quyidagilar orqali erishiladi vazifalar: Bolalarga hurmatni oshirish ota-onalik; O'zaro ta'sir ota-onalar o'zlarining oilaviy mikro muhitini o'rganish;

Oilaning umumiy madaniyatini va psixologik-pedagogik kompetentsiyani oshirish va targ'ib qilish ota-onalar; Amaliy va nazariy yordam ko'rsatish ota-onalar nazariy bilimlar asoslarini efirga uzatish orqali talabalar va shakllanishi amaliy ko'nikmalar va ko'nikmalar bolalar bilan ishlash; bilan foydalaning turli shakllardagi ota-onalar oilalarga individual tabaqalashtirilgan yondashuvga asoslangan hamkorlik va birgalikda ijodkorlik. DO va oila o'rtasidagi ishonchli hamkorlikni amalga oshirish va amalga oshirish uchun zarur bo'lgan asosiy shartlar quyidagi: o'quvchilarning oilalarini o'rganish: yosh farqlarini hisobga olish ota-onalar, ularning bilimi, umumiy madaniy darajasi, shaxsiy xususiyatlari ota-onalar, ularning ta'lim, oilaviy munosabatlarning tuzilishi va tabiati va boshqalar haqidagi qarashlari; Bolalar bog'chasining oila uchun ochiqligi;

Oilaning umumiy madaniyatini va psixologik-pedagogik kompetentsiyani oshirish va targ'ib qilish ota-onalar; Amaliy va nazariy yordam ko'rsatish ota-onalar nazariy bilimlar asoslarini efirga uzatish orqali talabalar va shakllanishi amaliy ko'nikmalar va ko'nikmalar bolalar bilan ishlash; bilan foydalaning turli shakllardagi ota-onalar oilalarga individual tabaqalashtirilgan yondashuvga asoslangan hamkorlik va birgalikda ijodkorlik. DO va oila o'rtasidagi ishonchli hamkorlikni amalga oshirish va amalga oshirish uchun zarur bo'lgan asosiy shartlar quyidagi: o'quvchilarning oilalarini o'rganish: yosh farqlarini hisobga olish

ota-onalar, ularning bilimi, umumiy madaniy darajasi, shaxsiy xususiyatlari ota-onalar, ularning ta'lim, oilaviy munosabatlarning tuzilishi va tabiati va boshqalar haqidagi qarashlari; Bolalar bog'chasining oila uchun ochiqligi;

Hozirda qiziqish ortib bormoqda ota-onalar bilan ishlash usullari, tadqiqot va dizayn, rol o'ynash, simulyatsiya va biznes o'yinlari sifatida. Ushbu o'yinlar davomida ishtirokchilar nafaqat "singdirish" ma'lum bilimlar, lekin harakatlar, munosabatlarning yangi modelini qurish. Muhokama davomida o'yin ishtirokchilari mutaxassislar yordamida vaziyatni har tomondan tahlil qilib, maqbul yechim topishga harakat qiladilar. O'yinlarning taxminiy mavzulari bo'lishi mumkin bo'lish: "Uyingizda tong", "Oilangizda sayr", "Dam olish kuni kun: u nima? Bittasi shakllari pedagogik madaniyatni yuksaltirish ota-onalar - bu ota-onalar konferentsiyasi. Ushbu turning qiymati ichida ishlash bu nafaqat ota-onalar balki jamoatchilik. O'qituvchilar konferentsiyalarda so'zlashadi ishchilar tuman ta'lim bo'limi, tibbiyot xizmati vakillari, o'qituvchilar, pedagogik psixologlar va boshqalar.

Hozirda qiziqish ortib bormoqda ota-onalar bilan ishlash usullari, tadqiqot va dizayn, rol o'ynash, simulyatsiya va biznes o'yinlari sifatida. Ushbu o'yinlar davomida ishtirokchilar nafaqat "singdirish" ma'lum bilimlar, lekin harakatlar, munosabatlarning yangi modelini qurish. Muhokama davomida o'yin ishtirokchilari mutaxassislar yordamida vaziyatni har tomondan tahlil qilib, maqbul yechim topishga harakat qiladilar. O'yinlarning taxminiy mavzulari bo'lishi mumkin bo'lish: "Uyingizda tong", "Oilangizda sayr", "Dam olish kuni kun: u nima? Bittasi shakllari pedagogik madaniyatni yuksaltirish ota-onalar - bu ota-onalar konferentsiyasi. Ushbu turning qiymati ichida ishlash bu nafaqat ota-onalar balki jamoatchilik. O'qituvchilar konferentsiyalarda so'zlashadi ishchilar tuman ta'lim bo'limi, tibbiyot xizmati vakillari, o'qituvchilar, pedagogik psixologlar va boshqalar.

Yana bir bor treninglar ota-onalar bilan ishlash shaklidir. O'quv o'yin mashqlari va vazifalari bola bilan o'zaro munosabatlarning turli usullarini baholashga, yanada muvaffaqiyatlarini tanlashga yordam beradi. shakllari unga murojaat qiling va u bilan muloqot qiling, kiruvchi konstruktivlarni almashtiring. Ota-ona, o'yin mashg'ulotlarida ishtirok etadi, bola bilan muloqot qilishni boshlaydi, yangi haqiqatlarni tushunadi. Bittasi ota-onalar bilan ishlash shakllari hozirgi bosqichda turli tanlovlar - savol-javob kechalari o'tkazilmoqda. Bu sizga pedagogik bilimlaringizni aniqlashtirish, uni amalda qo'llash, yangi narsalarni o'rganish, bir-birining bilimlarini to'ldirish, bolalar rivojlanishining ayrim muammolarini muhokama qilish imkonini beradi. Eng muhimlaridan biri shakllari oila va bolalar bog'chasi o'rtasidagi o'zaro munosabatlar individualdir har bir ota-ona bilan ishlash. Bundaylarning afzalligi shakllari hisoblanadi oilaning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish, suhbatlar orqali ota-onalar(har biri bilan alohida, muloqotni kuzatish ota-onalar guruhda ham, uyda ham bolalar bilan o'qituvchilar bola bilan birgalikdagi o'zaro munosabatlarning aniq usullarini belgilaydilar.

Yana bir bor treninglar ota-onalar bilan ishlash shaklidir. O'quv o'yin mashqlari va vazifalari bola bilan o'zaro munosabatlarning turli usullarini baholashga, yanada muvaffaqiyatlarini tanlashga yordam beradi. shakllari unga murojaat qiling va u bilan muloqot qiling, kiruvchi konstruktivlarni almashtiring. Ota-ona, o'yin mashg'ulotlarida ishtirok etadi, bola bilan muloqot qilishni boshlaydi, yangi haqiqatlarni tushunadi. Bittasi

ota-onalar bilan ishlash shakllari hozirgi bosqichda turli tanlovlar - savol-javob kechalari o'tkazilmoqda. Bu sizga pedagogik bilimlaringizni aniqlashtirish, uni amalda qo'llash, yangi narsalarni o'rganish, bir-birining bilimlarini to'ldirish, bolalar rivojlanishining ayrim muammolarini muhokama qilish imkonini beradi. Eng muhimlaridan biri shakllari oila va bolalar bog'chasi o'rtasidagi o'zaro munosabatlar individualdir har bir ota-ona bilan ishlash. Bundaylarning afzalligi shakllari hisoblanadi oilaning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish, suhbatlar orqali ota-onalar(har biri bilan alohida, muloqotni kuzatish ota-onalar guruhda ham, uyda ham bolalar bilan o'qituvchilar bola bilan birgalikdagi o'zaro munosabatlarning aniq usullarini belgilaydilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yoshlarni ma'naviy-axloqiy va jismoniy barkamol etib tarbiyalash, ularga ta'lim-tarbiya berish tizimini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish chora-tadbirlari to'g'risida" 2018-yil 14-avgustdagi PQ-3907-son qarori.
2. Bayyard R.T., Bayyard D. Vash bespokoyney podrostok. M.: "Prosvetshenie", 1991
3. Zaxarov A.I. Kak predupredit otkloneniya v povedenii rebyonka.: 1986
4. Levi V.L., Nestandartniy rebyonok M., "Levisentr", 1996
5. Lyutova E.K., Monina G.B. Shpargalka dlya vroslix. Psixokorreksionnaya rabota s giperaktivnimi, agressivnimi, trevojnimi i autichnimi detmi. M.: "Genezis", 2000
6. Erikson E. Identichnost: Yunost i krizis. M.: Progress, 1996
7. Eydemiller E.G. Yustisiskis V. Psixologiya i psixoterapiya Semi. Sankt-Peterburg.: —Piter", 2000.
8. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida milliy g'oya targ'ibot va ma'naviy ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirishda zamonaviy usul va vositalardan foydalanishni takomillashtirishni dolzarb masalalari - Respublika ilmiy amaliy konferentsiyasi TVPKQTMOI - 2014 yil, 6 iyun